
Polskie drogi do Niepodległości

„Niepodległość i Pamięć” jest kwartalnikiem wydawanym regularnie. Dowodem jest numer 1 z 2019 roku (w numeracji ciągłej 65) zamykany na początku grudnia 2018. Nasz sukces edytorski jest wynikiem systematycznej i przemyślanej działalności naukowej Muzeum Niepodległości, ale też stabilności finansowej. Był czas, gdy w wyniku wygranego konkursu, byliśmy beneficjentami środków pozostających w dyspozycji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Mijający rok zamykamy bazując wyłącznie na pieniądzach Samorządu Województwa Mazowieckiego. Czasopisma naukowe, nawet takie jak nasze parametryzowane wysoko (12 punktów), nie mają szansy na skomercjalizowanym rynku wydawniczym. Dlatego nie czekając na efekty ekonomiczne podstawowego nakładu wydawanego na papierze, natychmiast umieszczamy poszczególne numery na portalach internetowych, w Mazowieckiej Bibliotece Cyfrowej, w zakładce: wydawnictwa na stronie internetowej Muzeum Niepodległości. Rozsyłamy też papierową wersję do ważniejszych bibliotek naukowych w Europie i na świecie oraz do zainteresowanych bibliotek uniwersyteckich. Cieszy nas wzrastająca ilość cytowań, z satysfakcją odnotowujemy awanse naukowe naszych autorów, a nawet obserwowane sprawozdania w afiliacjach uczelnianych.

Seria wydawnicza „Biblioteka Niepodległości i Pamięci” jest w zamierzeniu kolejnym krokiem służącym upowszechnianiu nauki i promowaniu naszych autorów. To samodzielne monografie, autorskie druki zwarte, starannie przygotowane i recenzowane. Jedynie kwestie ekonomiczne nie pozwalają nam szerzej rozwinąć tego typu działalności naukowo-edytorskiej. Uzupełniamy ją kilkoma niewielkimi seriami wydawniczymi. „Wykłady na Cytadeli” to jednolicie redagowane i edytowane niewielkie publikacje towarzyszące naukowym wystąpieniom w sali im. Karola Beyera X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej. Wydawnictwa „Audi, vide, memento” związane są z misją Muzeum Niepodległości, polegającą na słuchaniu, pokazywaniu i pamiętaniu. Uruchomiliśmy też serię „Zeszytów dokumentacyjnych”, będącą specyficzną formą raportów

z działalności, prezentacją scenariuszy wystaw i archiwizacją pracy programowej, zwłaszcza dotyczącej działalności edukacyjnej i naukowej.

Oczywiście dokumentujemy też szczegółowo i relacjonujemy w wydawnictwach konferencje naukowe wraz z dokumentacją fotograficzną – zanim opracujemy w formie naukowych monografii poszczególne tematy. Niekiedy wydajemy publikacje przed poszczególnymi konferencjami, jak chociażby cykl poświęcony twórcom polskiej niepodległości, będący realizacją własnego tematu badawczego włączonego do projektu „Rok Ojców Odnowicieli Rzeczypospolitej Polskiej”, nawet rozszerzając listę przedstawianych postaci. Cykl „Twórcy Państwowości Polskiej”, przygotowywany wspólnie z Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego będzie kontynuowany. Podobnie jak temat badawczy „Pokolenia Polski Niepodległej” realizowany z Akademią Humanistyczną im. Aleksandra Gieysztor w Pułtusk. Z Biblioteką Kraków rozpoczęliśmy obiecującą współpracę, dotyczącą organizowania wystaw i konferencji, jak choćby ostatnio „Ormianie Semper Fidelis. W drodze do niepodległości Polski”. Wystawę o tym tytule prezentowaliśmy w sali obrad Rady Miasta Krakowa, w Centrum Kultury Solvay w Krakowie oraz w auli Cypriana Kamila Norwida Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Uczestniczymy w redagowaniu rocznika tej prężnie działającej Biblioteki Kraków, podobnie jak kwartalnika „Cracovia Leopolis”. Nie można nie wspomnieć o podobnej roli przy redagowaniu rocznika Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu o nazwie „Piosenka”.

***

Najnowszy numer „Niepodległości i Pamięci” otwiera artykuł Marii J. Turowskiej zawierający omówienia i cytaty z pamiętników lekarzy francuskich służących w armii Napoleona. To pionierska praca o znakomitych walorach źródłowych, której podstawą są francuskojęzyczne wydawnictwa, nieznane szerzej. Jesienią 1806 roku wojska napoleońskie dotarły na Mazowsze (Łowicz, Warszawa), wraz z nimi również lekarze. Wielu z nich, w wyniku różnych zdarzeń losowych, chorób i działań wojсковych, tu dokonało żywota. Zapiski lekarzy są doskonałym świadectwem epoki, związanym nie tylko z medycznym środowiskiem.

Iwona Janicka zajmuje się postawami i zachowaniami studentów w pierwszej połowie XIX wieku. Po okresie stagnacji w podnoszeniu

polskiej kwestii narodowej wynikającej z traumy zaborów, epoka napoleońska zmieniła diametralnie tę sytuację. Nadzieje roku 1812 znamy doskonale z *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza. Ów rok przyniósł jednak rozczarowania, potem śledztwa, represje. Patriotyczne tendencje tłumione były przez Moskali, szczególnie dotkliwie odczuwała to młodzież akademicka. Literatura zna tu kolejny przykład, III część *Dziadów*, polskiego wieszczka narodowego. W naszym kwartalniku pisaliśmy już wcześniej o epoce Nowosilcowa. Elżbieta Klimus przedstawiła ciekawe zagadnienie szczegółowe, wychwyciła elementy pracy organicznej i pracy u podstaw (atrybuty pozytywizmu, epoki następującej po romantyzmie) w programie Towarzystwa Filaretów [Rocznik XXIV: 2017, nr 2 (58)]. Jolanta Kowalik w innym artykule zajęła się analizą czasopisma „Russkaja Starina” pod kątem przedstawiania tam obrazu Polaków w latach 1815–1830. Nie był to wizerunek pozytywny, wprawdzie oceniano nas jako ludzi walecznych, ale nazbyt dumnych, buntowniczych i niepokornych [Rocznik XXIV: 2017, nr 3 (59)].

Z sukcesem organizujemy Akcję Edukacyjną „Polskie drogi do Niepodległości”. Lekjom muzealnym, wykładom, konkursom towarzyszy zazwyczaj wystawa pod tym samym tytułem oraz prezentacje albumów z serii „Polskie Powstania Narodowe”, wydawanych jako koedycje (Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, Muzeum Romantyzmu w Opinogórze, Muzeum Niepodległości i Prowincjonalna Oficyna Wydawnicza), które prezentują zbiory muzealne oraz eksponaty z zasobów cyfrowych: Biblioteki Jagiellońskiej, Biblioteki Narodowej, Narodowego Archiwum Cyfrowego. Wpisuje się w ten projekt artykuł Sławomira Kordaczuka *Przemysł w przedwojennych Siedlcach*. Podsumowanie tej akcji Dział Edukacji Muzeum Niepodległości przygotowuje na kolejną rocznicę Powstania Styczniowego, jaką wspólnie z Międzynarodowym Centrum Dialogu Międzykulturowego i Międzyreligijnego UKSW organizujemy 22 stycznia 2019 roku w Auli Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Realizując wymienione propozycje oraz przygotowując obszerny comiesięczny program Muzeum Niepodległości wpisujemy się w obchody Stulecia Niepodległości, pokazując też różne i różnorodne drogi do zdobywania oraz utrzymywania tej niepodległości.

Tadeusz Skoczek